

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 8. Admirandam facit Apostolus gradationem de oculis, autibus & corde, vt huius gloriæ declaret magnitudinem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

tertium cœlum, beatificam illi videndam obtulit gloriam. O quantum beneficium! Modo bene, Apostole sancte, eum talem tibi Deus concesserit suorem, eius nobis vel modicum communica, dic amabo, quæ sunt ista bona? Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim (sive in corpore nescio, sive extra corpus nescio) raptum huiusmodi usque ad tertium cœlum. Et audiuit arcana verba quæ non licet homini loqui. Hoc nomen Verba, res significat, more loquendi sacris litteris consueto: quod vidi thesauros secretos & absconditos, thesauros Dei, monstravit mihi suam Deus gloriam, statum beatitudinis. Dic igitur nobis, qualis ille status, quæ illa gloria, quales thesauri? quid vidisti? Non licet homini loqui sunt offatui ineffabilia, defunt verba, quibus ea mortalibus, vt capiant, explicentur.

Hæc similitudine difficultas patet: quam ad rem expendit D. Greg. Nyssen, quæ probat motuorum fortem felicissimam. Si hic præfens adisset mulier vtero geminos portans, vt olim Rebecca Iacob & Esau, illi verò ratione & affectu in matris vtero potenter, ac colloquerentur. Quod si Deus alterutrum de materno vtero in mundum produceret, & vel vnicæ vice mundum perambularet, eique cœlum, stellas, solem splendentes in meridie, lunam noctu fulgentem fontes recentes, agros floribus vermiculatos, arbores fructibus inclinatæ, aues cantibus modulantes &c. ostenderet, & demum in matris ventrem, vixie eductus fuerat, reueteretur: quam hæretic suspensus, quam attonitus? Si ab eo frater quæretet verius: Dic mihi, o dilectissime frater: vbi fuisti, quid vidisti? quid rerum est in illo mundo, quod te Deus deduxit, cum illum videris, & tibi cuncta eius pulcherrima demonstrat, quid illi responderet? Mi charissime frater, quæ ratione tibi hoc explicabo? Tu aliud nihil nosti præter id quod aëro, obscuro, ac horrido cubiculo illo materni sinus comprehenditur in quo captiua detinemur, vbi omnia sunt tenebræ, sanguis, sordes, secundæ, quæ verò vidi, tam sunt his dissimilia, vt nullus superfit modus quo tibi hæc manifestem & ea tu distinctè cognoscas. Erat autem D. Paulus in hoc mundo vt ceteri homines, tamquam in naturæ sinu conclusus, hoc enim sic ab illo prænotatur: *Omni creatura ingensit & parturit.* Parit hic mundus homines: hic ad gloriam æternamque vitam concipiuntur, et simulque hoc ventre conclusi, donec partus hora illuxerit, mortis, inquam, per quam ad alteram vitam renascamur. Assumpsit Deus D. Paulum, ventre illo eduxit, & ad beatitudinis vitam extulit sem-

piternam. In Paradisum. Ibi diuina secreta, suprema illi ostendit bona: *Arcana verba*, reuertitur in hunc mundum. Dic nobis charissime frater. Apostole sanctissime, quid vidisti? Non licet homini loqui. Talia non sunt, quæ possim misero mortali, ignaro homini loqui, qui hoc angusto concluditur cubiculo, vbi quidquid est, corruptioni subiacet, mutabilitati, temporari, omnia sunt vilia, qui præter hæc, nihil aliud vidit, quomodo capiet hæc bona immensa, infinita, tanti valoris? Ea vobis explicare meas excedit facultates; quia, *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus, qui diligunt illum.* Cælum similem sibi proponit Diuus Gregorius vt huius gloriæ declaret ineffabilem dignitatem. *Si prænans mulier mittatur in carcerem, & quæ tibi pariat puerum, qui natus in carcere nutriatur, & crescat, cui si fortasse mater, quæ eum genuit, solem, lunam, stellas, montes, campos, & volantes aues, currentes equos nominet, & ille nihil aliud quam tenebras carceris sciat. Quæ ratione hæc ei matet reddet manifesta, vt capiat, quæ sibi matre proponuntur?*

6. 8. Admirandam facit Apostolus gradationem de oculis, auribus, & corde, vt huius gloria declaret magnitudinem.

Ratio est subtilis, & gradatio ingeniosa, quàm his verbis, oculis, auribus, & corde proponit D. Paulus: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit.* Attende primò rationem hanc fundari in bona philosophia. Nihil potest intellectus capere, nec alicuius rei formare conceptum, nisi prius illud aut viderit, aut audiverit, aut imaginatione conceperit: sicut & in domo vestra, nullus interius cubiculum ingreditur, nisi per portam aliquam, aut fenestram ex eis quæ foris patent. Hoc fundamentum in hac materia statuit Aristoteles, hæc propositione: *Nihil est in intellectu quod non prius fuerit in sensu.* Bona hæc talia sunt, vt ea: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderit.* Quæ igitur ratione ea intellexeris, an tibi poterunt explicari? Secundo: perpende gradationem planè philosophiam, ab Apostolo propositam: oculi, aures, & cor. En portas vniuersales, per quas res longè distitas percipis: alios quippe sensus obfactus, gustus, & tactus, non est cur hic adducat, illi enim objecta tantum recipiunt corruptibilia, & pro-

propinqua. Prima igitur porta, oculi sunt. Secunda, aures. Tertia, cor, imaginatio, seu cogitatio. Multa vident oculi, aurum, argentum, scintilla, abacos, robinos, gemma, visiones, ymbellas, vestes articas, fontes, fructus, campos, maria, ad conuexa caeli pertingunt, intuentur solem, lunam, stellas firmamenti. Dicit nobis, precamur, Apostole vas electionis, num eorum est aliquid, quod visisti? *Nec oculus vidit.* Nulli sunt tam perspicaces oculi, qui talia viderint.

Iob. 18. 7. Mea sententia tangit id quod Iob de perfecta profatus est sapientia, in qua gloriae consistit essentia. *Non est intuitus eam oculus vulturis.* Alij legunt *Oculus milui.* Commune fuit hoc proverbium, quo signiificantur, oculi maxime perspicaces, ac emillitij, qui a longè distinctè videant, eos dicere oculos vulturinos seu miluinos: Vultur enim visu suo tam longè excurrit, vt olfactu suo aditus mortuorum cadauera à quinquaginta miliaribus detegat. Miluus oculis valet attentissimis, omnia perferutatur, prodigium videtur, quam cito volet, nec alas, nec plumas mouens, fixa acie huc illucque cuncta conspiciens, quae supra terrae superficiem continentur. Quocirca, hoc symbolo designabant oculos curiosos, & maxime perspicaces, eorum qui mundum percurunt vt ea tantum quae hic sunt perferutentur. Illos assume, & oculos eorum attende, qui per mundum ceteris magis excurrerunt, & plura indagant, nihil tamen aut indagant, aut perspexerunt, quod huic gloriae valeat equiparari. *Non est intuitus eam oculum vulturis, oculus milui.* Concedo, conspiciunt oculi, aurum, argentum, gemmas preciosas, fontes, prata, polymita, aulea, scito, autem, omnia haec, puluerem esse: *Non comparabitur ei murus, vel vitrum, nec conferetur unquam India coloribus &c.* **Iob. 22. 17**

Sap. 7. 9. aurum in comparatione illius, arena est exigua. Et inquam ditum aestimabitur argentum in conspectu illius. Hoc ergo capio: hanc haec esse talia, quae nec oculus videt, sed an forte quispiam aliquid de illis audierit: licet enim multa videat oculus, longius a hoc se extendit auditus: oculi namque illa solummodo valent intueri, quae patent in linea recta, & ea tantummodo illis possunt species imprimere: verum tamen auditus absentia maxime remota & abscondita percipit: Tu hic praesens, multa percipis auditu de Indijs Orientalibus & Occidentalibus, quas numquam vidisti, & de marium abyssis, de terrae caernis impenetrabilibus. Quae tibi rara narrat de Peru redeuntes, de China, de Aethiopia: quae mira ac stupenda tibi describant Historiographi de praeteritis temporibus? quas Croesi diuitias? quos pensile, hortos Aegypti? quae amplissima Babiloniae moenia? quae templorum insignes fabricas? quae pyramides? quae vrbes? Nihilominus asient Apostolus: *Nec auris audiuit.*

18
2. Cor. 4.
17.
I.
Cor. glori
ria circa
tur esse
pondus.

Magnam habet emphasim aliud Apostoli verbum, quo caeli beatitudinem dicit, *Aeternam gloriae pondus.* Quod per aures tuas ingreditur, vox est formata in gutture, & lingua eius, qui tibi loquitur, quae tibi signum mittit, eius quod tibi intendit declarare, ad aures tuas in aere concepta. Secundum hoc, optime potes ad aures alterius mittere verba, quae terrenis bonis aequaleant, haec enim tantilli sunt ponderis vt aere quamlibet eius imaginem valeat sustinere. Si haec in se sunt varia, & quanta Salomon sapientissimus inuenit, quae omnia percurrit, ea inuenit tam leua, vt de illis omnibus dixerit: *Vanitas vanitatum, & omnis vanitas.* Quid faciat id quod tantum eorum est signum, scilicet verbum? Attamen huius gloriae caelestis bona, tam sunt immensissimi & innumerabiles, vt mundi fortissimum robur, illorum vel minimum nequeat sustinere, quanto minus ipse aere, qui progreditur ex ore loquentis ad aures auscultantis. Illa tantum significare potest & sustinere verbum aeternum, quod est Verbum Diuinum, ipsum enim est, quod *Portat omnia verbo virtutis sua.* **Hebr. 1. 3**

13
transeat: quod aures bona haec audire non possunt, ad minus, illa nobis describere eodem modo quo cor nostrum ea possit imaginari, seu intellectus concipere: licet enim multa sint, quae aures excipiunt, ad plura tamen se protendit cordis imaginatio: tam enim est in imaginando dilatatum, vt innumerabilia sibi fingat, quae nec oculis vidisti, nec auribus audiisti. Potes tibi imaginari fontes, cuius aquae sint gemmae, & aurum petabile; montes ex gemmis, visionibus, saphyris compositos: aureas arbores fructus huculque non visos, componere palatia columnis suffulta crystallinis, sole stellis iucustata &c. Et quid est, quod non possis imaginari? Dic nobis, quaesumus, Apostole extracte, saltem aliquid, quod possimus imaginari: *Nec in cor hominis ascendit.* Eo usque non extenditur imaginatio. Imaginate qualibet bona, saltus, campos, diuitias, mensas opipare instructas, tapetes, stragulas vestes &c. Extende quantum potes imaginationis tuae considerationes,

pro sibi utro concipe, laxa freno phantasmatis. Hæc omnia nihil sunt, & infinites minus. Quid igitur agemus, ut aliquid horum bonorum intelligamus? Cogitatione tua, de mundo egredere, & quidquid in eo videris, intellige, hoc non esse hanc gloriam, sed illam esse bonum quoddam illo majus infinites, & alius, in loco illo, quam Deus præparavit ijs, qui diligunt illum, amicis suis, filiis suis.

Hinc orter illud optima Theologia argumentum: bona cœlestia, eodem modo, à nobis esse cognoscenda, quò Deus ipse qui eorum est auctor, ac fundamentum. Deum cognoscimus (ait D. Dionysius) per negationes melius, quam per affirmationes: Deus aurum non est, sed aurum maior: non est adamus, sed illo maior: non est cœlum, sed illo maior: non est sol, sed illo maior &c. Sic progredere in bonorum huius gloriae cognitione: Quando contempseris lucem suam fulgentem solem, pulcherrimam lunam, præta floribus distincta, fontes aquis scaturientes saluberrimis; arbores sapientissimis studiis prægnantes, quando gemmarum videris diuitias, musicæ sonos audieris suavissimos, ciborum gustaveris gratissimos saporis &c. Hoc tibi illo per se, nil illo horum esse regni gloriam cœlestis, cuius vel minima pars, illis omnibus simul iunctis maior est infinites.

Epist. ad Cyrill. 11. Exemplum.
His finem in poramus illa visio quam refert D. Augustinus si eius sit hæc epistola, de anima S. Hieronymi. Dabat se D. Augustin. felicitatis æternæ, ac Beatorum gloriae contemplationi, ut aliquid de hac literis daret, ac desiderio satisfaceret S. Severi, discipuli quondam D. Martini Episcopi, qui hæc instantes ab illo requisierat, erat enim hoc sanctus illius cui exercitium valde familiare, de rebus illis inter se percontari, nec ad aliud conveniebant, quàm ut similibus confabulationibus ac discursibus, se occuparent, & vitam similibus nos quoque tempus nostrum impenderemus. Mente sursum agitur D. Aug. & beatorum meditatatur gloriam: & cum nullo solido nitetur fundo, ut tanto adificio, manum admoveret, decrevit dare literas D. Hieronymo, præsepe Bethleemiticum incolenti, illum deprecans, ut sibi aliquid de hac Dei electorum ineffabili beatitudine transferberet. Calamum ad hoc arripit, scribere incipit (circa, inquit, horam completorij) salutationem epistola præfigit, & ecce cubiculum eius intrat, lux quædam tam luci solis dissimilis, & omni illi qua in hoc mundo possumus, odoribus ab his nostris tam diversis fragrans, ut tale quid num-

quam in hæc vita percipisset. Stetit absorptus, lucem intravit, & inde vocem audit procedentem, sibi que dicentem. Augustine, Augustine, quid agere festinas? num vince maris oceanum cogitas comprehendere? Hoc mundi universum manus tuæ pugno concludere? Videre cupis quod nec oculus vidit? Audire quod nec auris audiit? intelligere, quod in cor hominis non ascendit? Finire non finitum, metiri immensum? Prius hæc omnia feceris; quam vel minimam cœlestis gloriae partem intellectu comprehenderis. Fili charissime, dimitte horum explicatio: em, hoc autem age, sic vivere stude & labora, ut hæc obtinere merearis: tanta quippe sunt hæc bona, ut non nisi qui ea possidet, queat illa intelligere, aut imaginari. Antonius D. Augustinus; respondet: Domine mi, cum tali me digneris honore, te deprecor, mihi dicto, quis sis. Ego sum (ait) anima amici tui Hieronymi, cui tu modo literas dare statueras, que hæc eadem hora egressa sum de corpore in Bethleem, & multitudine dissipata Angelorum, ad cœlos migro gloriosa. Propius accessit (inquit) & sanctissima illa anima multo tempore mecum demorata plenus me instruxit, de ijs qua scire desiderabam, sed ex eo quod vidi, ita hæc stupefactus, ut deinceps quidquid in mundo videbam, horror, nausea, lutum esse videretur: ipsa solis lux splendidissima, tenebræ erant: vnguentis fragrantissima fortaliter: musces cantus suavissimi animum meum conturbabant.

Stuporem omnem excedit, quod narrat Sanctissima illa Theresia, virtutum omnium luce conspicua. Si pluribus annorum curricula (ait illa) imaginarer, qua ratione rem tam pulchram exprimerem, non valerem, nec scirem, eo quod excedat quidquid hic possumus imaginari, quinimo solis licet ipse candor & splendor. Non est splendor, qui visum obtenebret, sed candor suavis, & splendor quidam infusus, qui supra modum oculos recreat, nec illos fatigat sicut nec ipsa claritas que videtur, ad tam divinam claritatem contendam. Lux est huic nostræ luci tam dissimilis, ut ipsa solis claritas, quam videmus, sit quid tam obscurum, ut in comparatione claritatis illius ac lucis, que oculis offertur, nec oculos quis ad illam intuendam vellet vel semel aperire: quasi quis videat limpidissimam aquam, que super crystallinum fundum decurrit, solisque radijs reuerberetur, & huic alteram carnolam, turbidam, que per terræ superficiem decurrit vellet comparare. Non quod in illa solis fulgor appareat, nec lux illa similis feluci solis.

19
Lib. 111
f. 628.

solis, sed esse videtur lux naturalis, alia vero tantum quid artificiale, seu quaedam effigies, lux est, quæ noctem nesciat, & cum semper lux sit, illam nihil obambulat, denique tale quid est, ut quantumvis quis polleat intellectu, cunctis diebus vite suæ non possit imaginari, quomodo &c. Et paulo inferius referens beneficium sibi à Coelorum Regina Virgine Deipara præstitum, dum illam alba veste induit, & torquem auream gemmis pretiosissimis ornatam collo eius appendit: de illis sic ait: Erant hoc aurum, & gemmæ, tam nostris dissimilia ut nulla intersit comparatio; harum enim gemmarum pulchritudo multum distat ab eo omni, quod hic possumus imaginari, ut nequeat intellectus capere, ex qua esset materia vestis illa, nec qualis ille candor quem Dominus volebat demonstrari: ut hæc omnia imago fulginea (ut ita dicam) esse videatur. Addit postmodum alia quaedam verba notatu dignissima, conferens aliquid de donis, à Domino receptis, cum ijs rebus quas illi monstrabat, atque. Voluissem ego posse declarare aliquid ex minimis quæ intelligebam, & cogitans qua hoc possem ratione declarare, inveni esse impossibile: quia in sola differentia, quæ est inter lucem quam videmus, & eam quæ ibi relucebat, cum omnia lux essent, nulla est comparatio: eo quod solis claritas, videtur quid esse tenebrosum. Tandem nequit imaginatio, licet subtilissima, describere, nec delineare, qualis fuerit illa lux, nec aliquid eorum, quæ mihi Dominus manifestabat, tanto suauitatis sapore, ac gustu, ut effectus sit impossibile: omnes enim potentia tanta demulcebantur suauitate, ut ea nequeat exaggerari, proinde satius est ori digijum superponere. Hinc oriebatur, quod ipsa addit, quod his omnibus visis, indicabat viros ac mulieres, quos hic videbat, esse mortuos, totumque mundum nihil esse. Omnia (inquit) mihi somnia videntur; & risus esse, ac iocus, quæ corporis oculis contempler; quod mentis oculis vidi, hoc anima mea desiderat, & cum se ab hoc cernit distantem, hoc ei est mori. Hæc ita videbantur mulieri illi mentis clarissima, & verissimè aduertat; quod ea quæ vidit, ac illi Deus reuelabat, multum adhuc aberant à cælesti illa gloria, cuius tantum erant quædam participatio, seu similitudo, quibus ergo rebus huius mundi, cæli gloriam poterimus exponere? Vis bonorum cælestium aliquid contempleri? Egredere de mundo, desere quicquid eo continetur, cogitationes tuas sursum eleua, ultra ipsa sidera conscende. Hoc notat D. Aug. quod David psalmis

illis, in quibus agit de sanctorum beatitudine præfigat titulum, quò significabat, illos ab eminentissimo illo cantore debere decantari, nimirum Ydithum, pro Ydithum: qui significat transcendens, siue Transiens; Tais esse debes & tu &c.

§. 9. Transfiguratus est. Hoc mysterio complet id quod Moysi promiserat, & in se præsignat, quod futurum est in Sanctis.

Licet autem illa gloria ea omnia superet, quæ vel audiri, vel videri, vel intellectu concipi possunt, ut prædiximus, nec homini mortali sit possibile, nec puræ creature, si iam declarare dicatque veraciter D. Paulus: Non licet homini loqui. Nihilominus hodie Christus infinita suæ misericordiæ decernit nobis euissem proponere quoddam exemplar: cum non sit homo purus, sed homo Deus, & Dominus gloriæ. Dominus gloriæ, Rex gloriæ, ac in se totam cæli, Sancto- rumque concludat beatitudinem, & hæc eius in mundum aduentus causa fuerit. An eius non recordaris promissi facti à Deo Moysi: quod D. Iren. a quem sequitur Tertullianus & Origen. & D. Cyrill. Hierosolym. a hodie credunt impletum? Desiderabat Moyses videre gloriam Dei, & ex familiari conuersatione quæ cum Deo fiebat, ausus est hoc ei proponere: Loquebatur Dominus ad Moysen sicut solet homo ad amicum contra suum. & dicit: Ostende mihi gloriam tuam. Cui Deus. Hoc nequaquam: Non enim videbit me homo & viuet. Sed hoc tibi pollicor fide diuina: qua die gloriam meam ostendero, eam tibi præcipuum licebit intueri. In transitu, non est me modo manifestabo, quò facie ad faciem videat, sed Posteriora mea videbis. Magna propheta est hæc inquit D. Aug. q. d. Moysi Deus: Iter suscipiam in mundum, velut in viator ac peregrinus, Habitu inuentus, ut homo: & iter prosequens, quodam die In transitu tibi gloriam meam reuelabo, facie tenus hoc est, non aperte manifestando diuinitatem, ac essentiam; sed quoad humeros, id est in humanitate (hæc sunt eius humeri, quibus onus nostræ suscepit redemptionis) ostendendo videlicet humanitatem hanc gloriosam. Hoc hodie complet (inquit Tertullianus) & in hunc finem, hanc instituit solemnitatem, hoc mysterium, hoc suæ transfigurationis spectaculum, ac per illud gloriam eius intelliges. Si queras quid sit ista transfiguratio? Respondeo, quòd sit exemplar quoddam, & splendor gloriæ eius, quam speramus, & hoc actu, Christus intendit speramus, ut cuique